Dalībvalstu tiesas un citas iestādes

Portugāle

Valsts tiesas

Pilsoņi var vērsties tiesā, ja tiek pārkāptas viņu pamattiesības. Portugāles tiesas (civillietu un administratīvo lietu tiesas) ir atbildīgas par tiesvedību, ar likumu aizsargāto pilsoņu tiesību un interešu aizstāvēšanu, demokrātiskas likuma varas pārkāpumu nepieļaušanu un publisku vai privātu strīdu risināšanu (Portugāles Republikas Konstitūcijas 202. pants).

Konstitucionālajai tiesai ir īpaša atbildība attiecībā uz tiesvedību juridiskos un konstitucionālos jautājumos. Ja parastās pārsūdzības iespējas ir izsmeltas (Konstitucionālās tiesas pamatlikuma 70. panta 2. punkts un 72. pants), pusei, kura procedūrā atsaucas uz piemērotā likuma neatbilstību Konstitūcijai, ir tiesības uz pārsūdzību Konstitucionālajā tiesā.

Plašāka informācija pieejama tīmekļa lapā Tiesu sistēma dalībvalstīs — Portugāle.

Valsts cilvēktiesību aizsardzības iestāde

Tiesībsargs (*O Provedor de Justiça*)

Kopš 1999. gada Portugāles tiesībsargs papildus tālāk aprakstītajām funkcijām pilda Valsts cilvēktiesību aizsardzības iestādes lomu, ko ANO ir akreditējusi ar "A" kategoriju, jo tā pilnībā atbilst Parīzes principiem.

Tādējādi tiesībsarga darbs ietver cilvēku pamattiesību veicināšanu un aizsardzību, īpašu uzmanību pievēršot to personu tiesību aizsardzībai, kuras ir visneaizsargātākās, pamatojoties uz vecumu vai psihomotoriem traucējumiem, t. i., bērniem, vecāka gadagājuma cilvēkiem un personām ar invaliditāti. Sūdzības tiek iesniegtas un izskatītas saskaņā ar procedūru, kas izklāstīta sadaļā par tiesībsargu.

Ombuds

Tiesībsargs ir oficiāla struktūra, kuras uzdevums ir "aizsargāt un veicināt pilsoņu tiesības, brīvības, garantijas un likumīgās intereses" (1. panta 1. punkts 1991. gada 9. aprīļa Likuma Nr. 9/91 spēkā esošajā redakcijā), kas var tikt nepamatoti pārkāptas pilsoņu attiecībās ar valsts iestādēm. Ja pilsoņiem vairs nav citu iespēju — vai nu tāpēc, ka ir izsmeltas visas pārsūdzības iespējas (administratīvās un/vai tiesvedības procedūrās), vai tāpēc, ka ir beidzies pārsūdzības iesniegšanas termiņš —, viņi var vērsties pie tiesībsarga un iesniegt sūdzību bez maksas, pamatojot savu nostāju.

Kā norādīts iepriekš, Portugālē tiesībsargs ir arī Valsts cilvēktiesību aizsardzības iestāde, kas pilda valsts preventīvā mehānisma lomu.

Ministru padome nolēma piešķirt tiesībsargam valsts preventīvā mehānisma lomu 2013. gada maijā saskaņā ar Konvencijas pret spīdzināšanu un citu nežēlīgu, necilvēcīgu vai pazemojošu rīcību vai sodīšanu fakultatīvo protokolu. Tādējādi tiesībsargs ir atbildīgs par pārbaudes vizītēm uz ieslodzījuma vietām — cietumiem, klīnikām, psihiatriskajām slimnīcām, nepilngadīgo izglītības centriem u. c. —, lai uzraudzītu izmitināšanas un uztura kvalitāti personām, kurām atņemta brīvība, pārbaudītu, vai ir ievērotas ieslodzīto pamattiesības (citstarp, ja iespējams, tiesības uz privātumu un pienācīgu kontaktu ar radiniekiem un juridiskajiem pārstāvjiem), un pārliecinātos par individuālās terapijas programmu esamību (vai stāvokli).

Sūdzību izskatīšana

Sūdzības tiesībsargam var iesniegt vēstulē, pa faksu vai e-pastā, pa telefonu vai klātienē Tiesībsarga birojā (klikšķiniet šeit, lai skatītu adreses), aizpildot elektronisko sūdzības veidlapu (klikšķiniet šeit), kā arī vēršoties jebkurā prokuratūrā.

Ne visi tiesībsarga saņemtie ziņojumi ir īstas sūdzības, bieži vien tie ir anonīmi skaidrojumi, vienkārši informācijas un juridiskas konsultācijas pieprasījumi vai vispārīgi apgalvojumi par specifiskiem jautājumiem. Tiem nav iespējams nodrošināt atgriezenisko saiti.

Sūdzības ir pamats procedūrai (ne vienmēr jaunai, jo sūdzības par līdzīgiem jautājumiem var izskatīt vienā procedūrā ātruma un procesuālās ekonomijas nolūkos), kas tiek pienācīgi izmeklēta. Citiem vārdiem sakot, tiek ievāktas nepieciešamās ziņas, lai konstatētu faktus, piemēram, uzklausot personu, pret kuru sūdzība ir vērsta, un pat pašus sūdzības iesniedzējus, kuri arī var pieprasīt, lai tiesībsargs viņus uzklausa.

Šīs procedūras beigās sūdzības iesniedzēji var ierosināt ieteikumus, priekšlikumus, piezīmes un citus alternatīvus interešu konflikta risināšanas veidus, kā arī pieprasīt pārskatīt atbilstību Konstitūcijai vai likumību.

Papildus reaģēšanai uz pilsoņu sūdzībām tiesībsargs var sākt procedūras pēc savas iniciatīvas, lai izmeklētu situācijas, kas nonākušas viņa redzeslokā un ietilpst viņa darbības jomā.

Specializētas cilvēktiesību aizsardzības struktūras

Bērnu tiesību aizsardzības organizācija

Nacionālā tiesību veicināšanas un bērnu un jauniešu aizsardzības komisija (*Comissão Nacional de Promoção dos Direitos e Proteção das Crianças e Jovens — CNPDPCJ*)

Šīs komisijas uzdevums ir sniegt atbalstu valsts iejaukšanās plānošanā un koordinēt, pārraudzīt un izvērtēt publisko struktūru un kopienas veiktās darbības nolūkā aizsargāt un sekmēt bērnu un jauniešu tiesības. Viens no tās svarīgākajiem uzdevumiem ir veicināt protokolu parakstīšanu par iestāžu, citstarp visā valstī pārstāvēto Bērnu un jauniešu aizsardzības komiteju (*Comissões de Proteção de Crianças e Jovens — CPCJ*), koordinēšanu un sadarbību.

CPCJ ir oficiālas ārpustiesas iestādes ar funkcionālu autonomiju, kuru mērķis ir veicināt bērnu un jauniešu tiesības un nepieļaut vai novērst situācijas, kas var ietekmēt viņu drošību, veselību, apmācību, izglītošanu vai vispārējo attīstību. Prokuratūra (*Ministério Público*) uzrauga *CPCJ* darbu un izvērtē viņu pieņemto lēmumu likumību un pamatotību, nepieciešamības gadījumā piemērojot pārskatīšanu tiesā.

Minētās komitejas darbojas plenārsesiju režīmā un slēgtā režīmā. Plenārsesiju komiteja ir atbildīga par dažādu pasākumu ieviešanu, lai veicinātu bērnu un jauniešu tiesības un novērstu bīstamas situācijas.

Slēgtā komiteja iejaucas situācijās, kurās bērns vai jaunietis ir apdraudēts, konkrēti: palīdz un konsultē cilvēkus, kuri vēršas aizsardzības komitejā; pieņem lēmumus par veicināšanas un aizsardzības procedūru uzsākšanu; veic sākotnējo novērtējumu izmeklēšanas lietās situācijās, par kurām komiteja ir informēta; izmeklē lietas; nepieciešamības gadījumā pieprasa plenārsesiju komitejas locekļu līdzdalību lietu izmeklēšanā; lemj par veicināšanas un aizsardzības pasākumu piemērošanu un uzrauga un pārskata tos (izņemot pasākumu, kas ietver noteiktas personas apstiprināšanu adopcijai vai adopcijas iestādes apstiprināšanu); izmeklē un pārrauga tai pieprasītos veicināšanas un aizsardzības pasākumus ar citām aizsardzības komitejām īstenotās sadarbības kontekstā; reizi sešos mēnešos sniedz pārskatus plenārsesiju komitejai par uzsāktajām procedūrām un par progresu notiekošajās procedūrās, neatklājot iesaistīto personu identitāti.

Sūdzību izskatīšana

Jebkurš var iesniegt informāciju par bīstamu situāciju tieši *CPCJ* vēstulē, pa telefonu, faksu vai e-pastā, kā arī personīgi šo komiteju birojos. Katra komiteja

atbild par pašvaldības teritoriju, kurā tā atrodas. Klikšķiniet šeit, lai apskatītu *CPCJ* kontaktu sarakstu atbilstoši teritorijai, kurā dzīvo bērns.
Lai *CPCJ* varētu iejaukties, ir nepieciešama vecāku atļauja un piekrišana, un tā rezultātā var īstenot šādus pasākumus:
kopīgs atbalsts vecākiem;
kopīgs atbalsts citam ģimenes loceklim;
nodošana tādas personas aprūpē, kurai ir laba reputācija;
atbalsts neatkarīgai dzīvei;
nodošana audžuģimenes aprūpē;
ievietošana iestādē.
Veicināšanas un aizsardzības pasākumi tiek veikti normālos dzīves apstākļos vai uz izvietošanas pamata atkarībā no to būtības.

Vienlīdzības struktūras

Pilsonības un dzimumu līdztiesības komisija (*Comissão para a Cidadania e a Igualdade de Género — CIG*)

Pilsonības un dzimumu līdztiesības komisija ir valsts struktūra, kas ir atbildīga par vīriešu un sieviešu līdztiesības principa veicināšanu un atbalstīšanu. Tā darbojas šādās jomās: pilsoniskā audzināšana; vīriešu un sieviešu līdztiesība; maternitātes un paternitātes aizsardzība; sieviešu un vīriešu vienlīdzīgas iesaistes dažādās dzīves jomās sekmēšanas iespēju veicināšana; sieviešu un vīriešu darba, privātās dzīves un ģimenes dzīves saskaņošana; vardarbības ģimenē, ar dzimumu saistītas vardarbības un cilvēku tirdzniecības apkarošana un atbalsts upuriem.
CIG ir centrālais dienests tiešā valsts pārvaldes pakļautībā, un tai ir administratīva autonomija. Tā ietilpst Ministru padomes priekšsēdētāja biroja struktūrā un ir pakļauta valsts sekretāram pilsonības un līdztiesības jautājumos.
Konkrēti, tā ir atbildīga par sūdzību saņemšanu diskriminācijas vai ar dzimumu saistītas vardarbības lietās un atbilstošos gadījumos par to iesniegšanu, atzinumu un ieteikumu izdošanu kompetentajām iestādēm vai iesaistītajām struktūrvienībām.

Sūdzību izskatīšana

Sūdzības diskriminācijas vai ar dzimumu saistītas vardarbības lietās *CIG* saņem e-pastā, komisijas *Facebook* lapā vai uz papīra.
Saņemtās sūdzības analizē un klasificē iekšējie dienesti, kuri tieši atbild sūdzības iesniedzējam, izmantojot to pašu kanālu. Atzinumus un/vai ieteikumus var sūtīt saistītajām struktūrvienībām, un/vai lietas var iesniegt kompetentajām iestādēm (piem., prokuratūrai, *ASAE* (*Autoridade de Segurança Alimentar e Económica* — Pārtikas nekaitīguma un ekonomikas iestādei), *ERC* (*Entidade Reguladora para a Comunicação Social* — Plašsaziņas līdzekļu regulēšanas iestādei)), iesniedzot kopiju saistītajām struktūrvienībām.

Augstā komisija migrācijas jautājumos (*Alto Comissariado para as Migrações — ACM*)

[Līdztiesības un rasu diskriminācijas apkarošanas komisija (*Comissão para a Igualdade e Contra a Discriminação Racial — CICDR*)]

Augstā komisija migrācijas jautājumos (*ACM*) ir valsts iestāde, kuras uzdevums ir definēt, īstenot un novērtēt tādas valsts nozaru un starpnozaru rīcībpolitikas migrācijas lietās, kas attiecas uz migrantu piesaistīšanu valsts un starptautiskā kontekstā, kā arī portugāļu valodā runājošās telpas kontekstā, lai integrētu migrantus un etniskās grupas, jo īpaši romu kopienas, un pārvaldītu un atbalstītu kultūru, etnisko grupu un reliģiju daudzveidību. Viens no tās svarīgākajiem uzdevumiem ir apkarot visus diskriminācijas veidus saistībā ar ādas krāsu, valstspiederību, etnisko izcelsmi vai reliģiju neatkarīgi no šādas diskriminācijas izpausmes veida, īstenojot pasākumus, kampaņas un sabiedrības informētības uzlabošanas pasākumus, kā arī izskatot tiesiskajā regulējumā noteiktos administratīvos pārkāpumus.
ACM pārraudzībā darbojas Līdztiesības un rasu diskriminācijas apkarošanas komisija (*Comissão para a Igualdade e Contra a Discriminação Racial — CICDR*). Tās mērķis ir nepieļaut un novērst rasu diskrimināciju un sodīt jebkuras personas rīcību, ar kuru tiek pārkāptas pamattiesības vai ierobežotas ekonomiskās, sociālās vai kulturālās tiesības, pamatojoties uz piederību konkrētai rasei, etnisko izcelsmi, ādas krāsu, valstspiederību, izcelsmi vai izcelsmes reģionu, ievērojot noteikumus un ierobežojumus, kas paredzēti 2017. gada 26. augusta Likumā Nr. 93/2017, ar ko nosaka diskriminācijas aizliegšanas un apkarošanas tiesisko regulējumu un rīcību pret diskrimināciju. Ar Likumu Nr. 93/2017 ir aizliegta jebkāda likumā definēta diskriminācija, citstarp virkne prakšu, kuru pamatā ir piederība konkrētai rasei, etniskā izcelsme, ādas krāsa, valstspiederība, izcelsme vai izcelsmes reģions.

Sūdzību izskatīšana

Sūdzības var iesniegt *ACM* vai tieši *CICDR* vēstulē, pa faksu, e-pastā vai zvanot pa telefonu. *CICDR* tīmekļa vietnē ir pieejama arī elektroniskā sūdzības veidlapa.
Privātpersonas īstenota diskriminācija ir administratīvs pārkāpums, par ko piemēro soda naudu, kuras apmērs ir robežās no sociālā pabalsta indeksa vērtības līdz divkāršai šai vērtībai. Publiskas vai privātas juridiskās personas īstenota diskriminācija ir administratīvs pārkāpums, par ko piemēro soda naudu, kuras apmērs ir robežās no četrkārtīgas sociālā pabalsta indeksa vērtības līdz divdesmitkārtīgai šai vērtībai.
Gan privātpersonu, gan privātu un publisku juridisko personu gadījumā naudas sodu piemērošana neskar iespējamu civiltiesisko atbildību vai cita soda mēra piemērošanu saistībā ar to pašu lietu.
Komisija uztur informācijas reģistru par privātpersonām un juridiskajām personām, kurām ir piemērotas soda naudas vai papildu soda mēri. Tiesām un Darba apstākļu iestādei ir jānosūta Komisijai visi lēmumi, kuri apstiprina diskriminējošas prakses. Ja ir beidzies termiņš, kurā lēmumu var apstrīdēt tiesā, un pārsūdzības prasība nav iesniegta vai gadījumā, ja komisijas lēmums ir kļuvis *res judicata*, attiecīgā lēmuma izvilkumus publicē *ACM* tīmekļa vietnē, kur tie ir skatāmi piecus gadus. Šādi izvilkumi ietver vismaz norādi par tās juridiskās personas identitāti, kura ir atzīta par vainīgu, informāciju par diskriminācijas veidu un raksturu, kā arī par piemērotajiem naudas sodiem un papildu sankcijām.

Datu aizsardzības struktūra

Portugāles Datu aizsardzības iestāde (*Comissão Nacional de Proteção de Dados — CNPD*)

CNPD ir neatkarīga administratīva struktūra, kas ir Republikas Asamblejas pakļautībā. Tās loma ir uzraudzīt un pārraudzīt, vai persondatu apstrāde pilnībā atbilst cilvēktiesībām, kā arī brīvībām un garantijām, kas nostiprinātas Konstitūcijā un likumā. Šī komisija ir valsts persondatu pārraudzības iestāde. *CNPD* sadarbojas ar citu valstu datu aizsardzības pārraudzības iestādēm, lai aizsargātu un stiprinātu ārvalstīs dzīvojošu cilvēku tiesības.

Sūdzību izskatīšana

Privātpersonu sūdzības un pieteikumi saistībā ar persondatu aizsardzības pārkāpumiem ir jāiesniedz rakstiski *CNPD*. Sūdzību var iesniegt arī elektroniski, izmantojot veidlapu *CNPD* tīmekļa vietnē. Tajā ir jāiekļauj sūdzības autoru vārds, adrese un paraksts.
Kad sūdzība ir reģistrēta, *CNPD* pārstāvis to izmeklē un iesniedz sākotnējam novērtējumam. Ja jautājums neietilpst *CNPD* darbības jomā vai nav iespējams izdot lēmumu, kas attiecas uz personas apgalvojuma būtību, pārstāvis, kuram sūdzības izskatīšana tika uzdota, to var novērtēt vai attiecīgi pārsūtīt.
CNPD lēmumus pieņem ar balsu vairākumu, tie ir saistoši, pret tiem var iesniegt sūdzības, kā arī tos var pārsūdzēt.

Citas specializētās struktūras

Nacionālais rehabilitācijas institūts *IP* (*Instituto Nacional para a Reabilitação, IP — INR, I.P.*)

Nacionālais rehabilitācijas institūts ir integrēta valsts iestāde, kas pašlaik ir Darba, solidaritātes un sociālā nodrošinājuma ministrijas pakļautībā ar administratīvo autonomiju un saviem aktīviem. Šā institūta darbības mērķis ir nodrošināt vienlīdzīgas iespējas, apkarot diskrimināciju un iedrošināt personas ar invaliditāti, veicinot viņu pamattiesības.
INR var pieņemt sūdzības attiecībā uz diskrimināciju invaliditātes dēļ atbilstīgi 2006. gada 28. augusta Likumam Nr. 46/2006, ar ko aizliedz diskrimināciju invaliditātes un jau pastāvoša nopietna veselības apdraudējuma dēļ un nosaka sodus par šādu diskrimināciju. Par diskrimināciju uzskata jebkuru darbību, ar kuru, pamatojoties uz jebkādu invaliditāti, tiek pārkāptas jebkuras personas pamattiesības vai liegtas vai ierobežotas jebkādas tās tiesības.

Sūdzību izskatīšana

Lai uzsāktu sūdzības procedūru, ir jānosūta institūtam pilns apraksts par situāciju, kas tiek uzskatīta par diskriminējošu. Sūdzības veidlapa ir pieejama tīmekļa vietnē https://www.inr.pt/formulario-de-queixa, un to var nosūtīt e-pastā uz adresi inr@inr.mtsss.pt.
Sūdzībā ir jāidentificē sūdzības iesniedzējs (pilns vārds, identifikācijas numurs vai pilsoņa kartes numurs, nodokļu maksātāja numurs, pilna adrese, tālruņa numurs un cita kontaktinformācija) un skaidri jānorāda visi fakti. Tajā ir jānorāda liecinieki, precizējot to vārdus, adreses un kontaktinformāciju, un tā iespēju robežās ir jāpapildina ar priekšmetiem, pierādījumiem vai dokumentiem, kas apliecina diskriminējošo rīcību.
Kad sūdzība ir iesniegta, lieta tiks nosūtīta kompetentajai administratīvajai iestādei (ģenerālinspekcijai, regulatīvajai iestādei vai citai kompetentajai struktūrai), kam ir pārbaudes un/vai sankciju piemērošanas pilnvaras izmeklēšanas posmā, kura laikā tiks vākti lietiskie pierādījumi. Pēc tam lieta tiek slēgta vai tiek piemērots naudas sods (kopā ar papildu sodiem). Lēmuma kopija tiek nosūtīta Nacionālajam rehabilitācijas institūtam.
Par diskriminējošas rīcības izdarīšanu piemēro naudas sodu piecu līdz 30 minimālo garantēto mēnešalgu apmērā atkarībā no tā, vai pārkāpumu izdarījusi fiziska vai juridiska persona.
Atkarībā no pārkāpuma smaguma un pārkāpēja vainas var piemērot tādus papildu sodus kā, piemēram, mantu izņemšana, aizliegums veikt profesionālo darbību vai citu darbību, liegums tiesībām uz subsīdijām vai valsts iestāžu piešķirtiem pabalstiem, uzņēmumu slēgšana un notiesājošu spriedumu publicēšana.

Darba un nodarbinātības līdztiesības komisija (*Comissão para a Igualdade no Trabalho e no Emprego — CITE*)

CITE ir trīspusēja un līdztiesīga koleģiāla struktūra, kurai ir administratīva autonomija un juridiskas personas statuss. Tā veicina vienlīdzību un nediskriminēšanu starp vīriešiem un sievietēm darbvietā, nodarbinātībā un arodmācībās, kā arī sadarbojas ar mērķi piemērot tiesību aktus un pienākumus, kas iekļauti šīs jomas nolīgumos, kā arī pienākumus attiecībā uz vecāku stāvokļa aizsardzību un profesionālās dzīves saskaņošanu ar ģimenes un privāto dzīvi privātajā sektorā, publiskajā sektorā un kooperatīvajā sektorā.
Viens no tās galvenajiem uzdevumiem ir izvērtēt tai iesniegtās sūdzības vai situācijas, par kurām tā ir informēta un kuras liecina par tiesību normu pārkāpumiem līdztiesības un nediskriminēšanas jomā starp sievietēm un vīriešiem darbvietā, nodarbinātībā un arodmācībās. Šī komisija arī strādā, lai nodrošinātu vecāku stāvokļa aizsardzību un profesionālās dzīves saskaņošanu ar ģimenes un privāto dzīvi, un sniedz informāciju un juridisko palīdzību šajā kontekstā.

Sūdzību izskatīšana

Ikviens var iesniegt sūdzību par darba sludinājumiem un citām algotu darbinieku darbā pieņemšanas metodēm, ar kurām netiek garantētas tiesības uz vīriešu un sieviešu līdztiesību attiecībā uz pieeju nodarbinātībai.
Jebkurš algots darbinieks var iesniegt sūdzību gadījumā, kas saistīts ar diskrimināciju starp vīriešiem un sievietēm attiecībā uz pieeju nodarbinātībai, kā arī darbvietā un arodmācībās.
Sūdzības var iesniegt vēstulē, pa faksu vai e-pastā. Tās var iesniegt arī pa bezmaksas tālruņa numuru 800 204 684 vai *CITE* telpās, iepriekš piesakot vizīti — tālruņa numurs 21 780 37 09.
Par atzinumiem, ar kuriem tiek apstiprināta nodarbinātības prakse, kas ir diskriminējoša dzimuma dēļ, vai kuri liecina par šādas prakses esamību, *CITE* ir jāziņo dienestam, kas ir atbildīgs par darba inspekciju (Darba apstākļu iestādei), kura var sākt administratīvās tiesvedības par pārkāpumu, kā aprakstīts tālāk.

Darba apstākļu iestāde (*Autoridade para as Condições do Trabalho — ACT*)

Darba apstākļu iestāde ir valsts dienests, kura mērķis ir veicināt darba apstākļu uzlabošanu visā Portugāles kontinentālajā teritorijā, uzraugot atbilstību darba tiesībām privāto darba attiecību kontekstā un sekmējot darba drošību un arodveselību visās privātā sektora nozarēs.
Tā arī uzrauga atbilstību darba drošības un arodveselības tiesību aktiem visās nozarēs un centrālajos valsts pārvaldes departamentos un struktūrās (tiešās, netiešās un vietējās), citstarp sabiedriskos institūtos, kā arī procedūras individuālu pakalpojumu vai publiskā finansējuma sniegšanai.
Sūdzības var iesniegt attiecībā uz trūkumiem telpās vai neatbilstību nosacījumiem, kas ietilpst *ACT* kompetencē, citstarp par drošības un higiēnas apstākļiem darbvietā, uz noteiktu laiku noslēgtiem darba līgumiem, nevienlīdzību un diskrimināciju darbvietā, darbinieku norīkošanu, darba laika ilgumu un organizāciju, darbinieku kolektīvu reprezentāciju, nedeklarētu vai neregulāru darbu, pagaidu darbu, imigrantu darbu.

Sūdzību izskatīšana

Sūdzību var iesniegt jebkurš algots darbinieks, darba ņēmēja pārstāvis vai cita ieinteresētā persona, aizpildot elektronisko veidlapu, kas pieejama *ACT* tīmekļa vietnē.
Ja darba inspektors personīgi un tieši (pat pēc notikuma) savu pienākumu pildīšanas ietvaros apstiprina vai pierāda kādu noteikumu pārkāpumu, par ko piemēro naudas sodu, tiek sagatavots oficiāls ziņojums. Ja pārkāpumi nav pierādīti personīgi, darba inspektors sagatavo ziņojumu par incidentu, kuram pievieno pieejamos pierādījumus un kurā norāda vismaz divu liecinieku vārdus.
Kad ziņojums ir sagatavots, par to tiek paziņots apsūdzētajam, dodot viņam 15 dienas laika, lai viņš varētu labprātīgi samaksāt sodu, iesniegt rakstisku atbildi kopā ar jebkādiem apstiprinošiem dokumentiem un liecinieku sarakstu vai ierasties personīgi, lai liecinātu.
Izmeklēšanas pabeigšanas termiņš ir 60 dienas, taču pienācīgi pamatotos gadījumos to var pagarināt par tikpat ilgiem laikposmiem.
Par ļoti nopietniem administratīvajiem pārkāpumiem vai atkārtotiem nopietniem administratīvajiem pārkāpumiem, kas izdarīti apzināti vai rupjas neuzmanības dēļ, kā papildu sodu var piemērot prasību tos publiskot. Atkārtotu iepriekš minēto administratīvo pārkāpumu gadījumā var piemērot tādus papildu sodus kā, piemēram, pagaidu aizliegums veikt darbību, liegums piedalīties izsolēs vai publiskos iepirkumos, soda publicēšana, ņemot vērā nelabvēlīgo ietekmi uz darba ņēmēju vai ekonomisko labumu, ko liedzis darba devējs.
Ja pārkāpums ietver pienākuma nepildīšanu, soda samaksa neatbrīvo pārkāpēju no pienākuma pildīšanas, ja tas joprojām ir iespējams. Ja pārkāpums izriet no naudas summas nesamaksāšanas, *ACT* papildus sodam var lemt, ka darbiniekiem nesamaksātās summas ir jāsamaksā tādā pašā termiņā kā naudas sods.

Portugāles Vides aģentūra (*Agência Portuguesa do Ambiente — APA*)

Portugāles Vides aģentūras uzdevums ir ierosināt, izstrādāt un uzraudzīt integrētu un uz līdzdalību balstītu vides un ilgtspējīgas attīstības politikas virzienu pārvaldību saskaņā ar citiem nozares politikas virzieniem un sadarbībā ar publiskām un privātām struktūrvienībām, kuras strādā ar tādu pašu mērķi. Tās mērķis ir nodrošināt augsta līmeņa vides aizsardzību un uzlabošanu un sniegt kvalitatīvus pakalpojumus pilsoņiem. Tā ir arī valsts iestāde, kas ir atbildīga par vides atbildības sistēmas ieviešanu.
Kaitējums videi ietver: i) kaitējumu aizsargājamām sugām un dabiskām dzīvotnēm; ii) kaitējumu ūdenim; iii) kaitējumu zemei.

Aģentūrai var iesniegt novērojumus saistībā ar kaitējumu videi vai draudošu šāda veida kaitējumu un var pieprasīt, lai tā rīkotos. Personai, kura iesniedz novērojumu, ir jāiesniedz arī tās rīcībā esošie attiecīgie dati vai informācija par intervencēm.

Sūdzību izskatīšana

Jebkura privātpersona / ieinteresētā persona var nosūtīt pieprasījumu pa pastu vai e-pastā. Aģentūras tīmekļa vietnē ir pieejama arī elektroniskā saziņas veidlapa.

Kompetentā iestāde izskata rīcības pieprasījumu un informē ieinteresētās personas par tā apstiprināšanu vai noraidīšanu. Ja kompetentā iestāde atzīst kaitējumu videi un apstiprina pieteikuma iesniedzēja pieprasījumu, uzņēmējs tiek informēts par rīcības pieprasījumu attiecībā uz lēmuma pieņemšanu par pasākumiem, kuri ir jāpieņem.

Lauksaimniecības, jūras, vides un telpiskās plānošanas ģenerālinspekcija (*Inspeção-Geral da Agricultura, do Mar, do Ambiente e do Ordenamento do Território — IGAMAOT*)

IGAMAOT ir centrālais dienests tiešā valsts pārvaldes pakļautībā, kas ir atbildīgs par *IGAMAOT* darbības jomā ietilpstošo departamentu un struktūru kontroli, revīziju un pārraudzību attiecībā uz to administrāciju, pārvaldību un misiju. Pārtikas regulēšanas un pārtikas nekaitīguma jomā šī ģenerālinspekcija uzrauga valsts un ES fondu atbalstu. Vides, telpiskās plānošanas un dabas aizsardzības jomā tā nodrošina nepārtrauktu uzraudzību un likumības novērtējumu.

Tās darbs aptver publiskā sektora un privātos uzņēmējus, kā arī individuālus pilsoņus jautājumos, kas attiecas uz tiesību aktiem vides jomā, telpisko plānošanu vai dabas aizsardzību, un valsts vai Eiropas atbalsta saņēmējus lauksaimniecībā un zivsaimniecībā.

IGAMAOT saņem sūdzības par darbībām, kas ietilpst tās darbības jomā. Tā iejaucas jautājumos, kuros ir lielākais iespējamais risks, sadarbojoties ar citām kompetentajām iestādēm atkarībā no situācijas, par kuru ir ziņots.

Sūdzību izskatīšana

IGAMAOT tīmekļa vietnē ir virtuālais asistents, ar kura palīdzību var iesniegt sūdzības, aizpildot elektronisko veidlapu, kurā iekļauts detalizēts novērotās situācijas apraksts, kā arī norādīts sūdzības iesniedzēja vārds un kontaktinformācija. Sūdzības iesniedzējs var pieprasīt, lai šī informācija būtu konfidenciāla, veidlapā atzīmējot attiecīgo lodziņu.

Ja sūdzības, paziņojumi, ziņojumi par incidentiem un citi pieprasījumi, kas iesniegti *IGAMAOT*, ietver materiālu, ko var izmeklēt pārbaudes ietvaros, tiks uzsākts īpašs administratīvais process, kas norit saskaņā ar Administratīvā procesa kodeksu.

Anonīmi pieprasījumi netiek izskatīti, izņemot gadījumus, kad tie ir pietiekami pamatoti vai dokumentēti.

Administratīvā procesa laikā *IGAMAOT* nosaka termiņu, kas iesaistītajām struktūrām ir jāievēro, atbildot uz tās informācijas pieprasījumiem vai nosūtot informāciju.

Izmeklēšanas ietvaros joprojām var veikt darbības ar iesaistītajām struktūrvienībām, lai ievāktu informāciju un pierādījumus, kas ļauj lemt par to, vai ir jāveic pārbaude.

Kad lieta ir izmeklēta, neskarot obligāto ziņojumu kriminālprocesa nolūkā, tiek izstrādāts pamatots priekšlikums iesniegšanai ģenerālinspektoram, kurš var vai nu izlemt slēgt lietu vai uzraudzīt to un veikt ārkārtas darbību, vai arī nodot lietu valdības pārstāvim, kurš ir atbildīgs par *IGAMAOT* un kurš lemj, kā ar to rīkoties.

Tieslietu pakalpojumu ģenerālinspekcija (*Inspeção-Geral dos Serviços de Justiça — IGSJ*)

IGSJ ir tiešās valsts pārvaldes centrālais dienests ar administratīvo autonomiju, kura uzdevums ir auditēt, pārbaudīt un pārraudzīt visas struktūrvienības, departamentus un iestādes, kuras ir Tieslietu ministrijas jurisdikcijā vai kurām tiek piemērota pārraudzība vai regulēšana, citstarp ieslodzījuma vietas dienestus, lai novērstu nelikumības vai pārkāpumus un optimizētu dienestu darbību.

Sūdzības var iesniegt attiecībā uz visu veidu darbību un bezdarbību, kas tiek uzskatīta par nelikumīgu, jo īpaši par kavēšanos sniegt publisku pakalpojumu, sliktas kvalitātes pakalpojumu, darba ņēmēju vai pārstāvju neatbilstošu uzvedību, sliktu telpu stāvokli un kopumā par jebkādu pārkāpumu vai trūkumu dienestu darbībā.

Sūdzību izskatīšana

Sūdzības var iesniegt, neievērojot īpašas formalitātes, šādā veidā: personīgi, pa pastu, telefonu, faksu vai e-pastā. Tam *IGSJ* tīmekļa vietnē ir pieejama sūdzību veidlapa.

Sūdzības, ziņojumus par incidentiem un paziņojumus, kas *IGSJ* tiek iesniegti personīgi, saņem tam izraudzīts inspektors.

Iesniegtajām sūdzībām vienmēr tiek piešķirts lietas numurs. Sūdzības iesniedzējam tiek paziņots lietas numurs, uz kuru ir jāatsaucas turpmākā saziņā ar *IGSJ*. Attiecīgos gadījumos sūdzību var apvienot ar jau notiekošu vai izskatīšanā esošu pārbaudi vai revīzijas procesu.

Sūdzības iesniedzēji var pieprasīt informāciju no *IGSJ* par savas lietas stāvokli jebkādā veidā, norādot lietas numuru. Ja sūdzība tika iesniegta *IGSJ* tīmekļa vietnē, tās statusu var pārbaudīt, izmantojot pieejas paroli, kas tika izveidota elektroniskās iesniegšanas laikā.

Anonīmas sūdzības tiks analizētas tikai tad, ja tajās iekļautie apgalvojumi ir uzskatāmi par saistītiem un detalizētiem. Sūdzības iesniedzējam netiks sniegta informācija par veikto izmeklēšanu rezultātiem, kā arī nebūs iespējams piekļūt informācijai par attiecīgās lietas statusu *IGSJ* tīmekļa vietnē, jo pieeja šai informācijai ir atkarīga no lietotāja reģistrācijas.

Iekšlietu ģenerālinspekcija (*Inspeção-Geral da Administração Interna — IGAI*)

IGAI ir neatkarīgs dienests, kas veic policijas darba ārējo kontroli. Tā ir Iekšlietu ministrijas (*Ministério da Administração Interna — MAI*) pakļautībā, un tās darbības joma aptver visus drošības dienestus un spēkus, kuri ir šīs ministrijas pakļautībā (*GNR* (*Guarda Nacional Republicana* — Republikas Nacionālā gvarde), *PSP* (*Polícia de Segurança Pública* — Sabiedriskās drošības policija) un *SEF* (*Serviço de Estrangeiros e Fronteiras* — Ārvalstnieku un robežu dienests)). *IGAI* veic visu šo struktūru augsta līmeņa revīzijas, pārbaudes un pārraudzību un aizsargā pilsoņu tiesības ar īpašu uzsvaru uz cilvēktiesību aizstāvēšanu un sabiedriskās kārtības uzturēšanu.

Jebkura persona (Portugāles valstspiederīgais vai ārvalstnieks), personu grupas, apvienības, uzņēmumi vai citas juridiskas personas var iesniegt sūdzību par darbību vai bezdarbību, kas tiek uzskatīta par nelikumīgu, jo īpaši sūdzības attiecībā uz pilsoņu pamattiesību pārkāpumiem, ko izdara *MAI* pakļautībā esošu struktūru profesionāļi. Šādi pārkāpumi ietver kavēšanos sniegt publisku pakalpojumu, sliktas kvalitātes pakalpojumu, valsts pārvaldē strādājošo vai citas *MAI* pakļautībā esošas struktūras darbinieku neatbilstošu uzvedību, sliktu telpu stāvokli un kopumā jebkādu pārkāpumu vai trūkumu dienestu darbībā.

Sūdzību izskatīšana

Sūdzības var iesniegt, neievērojot īpašas formalitātes, šādā veidā: pa pastu, personīgi, e-pastā vai izmantojot elektronisku sūdzību veidlapu.

Sūdzībā ir jāiekļauj detalizēts situācijas apraksts, jāidentificē atbildīgā persona, jānorāda precīzs datums un vieta (iela un mājas numurs, pilsēta, pagasts un pašvaldība), kā arī, ja iespējams, jāpievieno atrašanās vietas karte, kas attiecas uz situāciju, par kuru tiek ziņots.

Ja incidenta paziņošanas laikā nav iespējams iesniegt pierādījumus, tie jāiesniedz vēlāk, tiklīdz tas ir iespējams.

IGAI nodrošinās, ka visas sūdzības, kas ietilpst tās darbības jomā, tiek rūpīgi pārbaudītas un ka visi apzinātie sūdzības iesniedzēji saņem atbildi uz saviem paziņojumiem. Informāciju no *IGAI* par lietu statusu var pieprasīt, norādot lietas numuru.

Anonīmas sūdzības tiks analizētas tikai tad, ja tajās iekļautie apgalvojumi ir uzskatāmi par saistītiem un detalizētiem.

Izglītības un zinātnes ģenerālinspekcija (*Inspeção-Geral da Educação e Ciência — IGEC*)

IGEC uzrauga Izglītības ministrijas vai attiecīgā valdības locekļa pakļautībā esošu struktūru, departamentu un aģentūru veikto darbību likumību un pareizību. Tā arī auditē, pārbauda un pārrauga izglītības sistēmas darbību pirmsskolas un skolas izglītībā (primārā, sekundārā un augstākā izglītība). Tās darbības joma aptver īpašas izglītības formas, ārpusskolas izglītību, zinātni un tehnoloģiju, kā arī ministrijas struktūras, departamentus un aģentūras.
IGEC tiesībsargs aizsargā, aizstāv un veicina pilsoņu likumīgās tiesības un intereses, kā arī izglītības sistēmas godīgumu un tiesiskumu. Tiesībsarga darbs ietver no izglītības sistēmas dalībniekiem un pārstāvjiem saņemto sūdzību analizēšanu un izskatīšanu un var ietvert izmeklēšanas vai disciplināro procedūru.

Sūdzību izskatīšana

Sūdzības var iesniegt vēstulē, pa faksu vai e-pastā (igec@igec.mec.pt). Pirms sūdzības iesniegšanas *IGEC*, kad vien tas ir iespējams, izglītības sistēmas dalībniekiem un pārstāvjiem ir jāizskaidro situācija skolu grupas / atsevišķas skolas, augstākās izglītības iestādes vai struktūras/dienesta kompetentajām struktūrām.
Tiesībsarga darbu veic *IGEC* teritoriālās pārbaudes struktūras, kas ir atbildīgas par izglītības sistēmas dalībnieku un pārstāvju iesniegto sūdzību izvērtēšanu un to risināšanai vispiemērotāko procedūru noteikšanu. Tās var veikt arī sākotnēju izmeklēšanu, kuras galvenais mērķis ir definēt sūdzības priekšmetu un ātri un efektīvi sagatavoties sūdzības izskatīšanai. Ja šādas sūdzības attiecas uz jautājumiem, kas ir skolu grupas / atsevišķas skolas direktora, augstākās izglītības iestādes rektora/priekšsēdētāja/direktora vai skolu ģenerāldirektora kompetencē, ar reģionālo izglītības pārstāvju starpniecību sūdzības tiek nodotas tieši viņiem. Sūdzības par izglītības/zinātnes struktūrām/dienestiem analizē tieši *IGEC* pēc iesaistīto pušu uzklausīšanas.
IGEC galvenajā birojā saņemtās sūdzības tiek nosūtītas uz teritoriālajām pārbaudes struktūrām, lai noteiktu vispiemērotāko procedūru.
Skolu grupu / atsevišķu skolu direktoriem un augstākās izglītības iestāžu rektoriem/priekšsēdētājiem/direktoriem ir disciplināras pilnvaras attiecībā uz mācībspēkiem, ar mācībām nesaistītajiem darbiniekiem un izglītojamajiem. Savukārt skolu ģenerālinspektoram ar reģionālo izglītības pārstāvju starpniecību ir disciplināras pilnvaras attiecībā uz skolu grupu / atsevišķu skolu administratīvajām un pārvaldības struktūrām.
Taču, ja pārbaudes rezultātā tiek noskaidrots, ka ir izdarīti disciplināri pārkāpumi, ģenerālinspektoram ir tiesības sākt attiecīgu disciplināro procedūru.
Galvenajā birojā vai teritoriālajās pārbaudes struktūrās saņemtās sūdzības par citu administrācijas sektoru darbību un/vai privātu struktūrvienību darbību, kas nav Izglītības un zinātnes ministrijas pakļautībā, tiek pārsūtītas kompetentajiem centrālajiem, reģionālajiem vai pašvaldības dienestiem, un ieinteresētā persona par to tiek informēta.

Veselības aktivitāšu ģenerālinspekcija (*Inspeção-Geral das Atividades em Saúde — IGAS*)

Veselības aktivitāšu ģenerālinspekcija ir centrālais dienests tiešā valsts pārvaldes pakļautībā, kura uzdevums ir nodrošināt likuma ievērošanu un augstu tehniskā snieguma līmeni visās veselības aprūpes jomās visās Veselības ministrijas vai tās pakļautībā esošajās struktūrās, kā arī valsts, privātā vai sociālā sektora struktūrās.
IGAS var ziņot par tādiem pārkāpumiem un trūkumiem dienestu darbībā kā, piemēram, jebkāda darbība vai bezdarbība, kas tiek uzskatīta par nelikumīgu, naudas vai publiskā finansējuma ļaunprātīga izmantošana, krāpšana vai korupcija, šķēršļi vai nevienlīdzība attiecībā uz pieeju veselības aprūpei pie konkrēta pakalpojumu sniedzēja vai konkrētā iestādē, veselības aprūpes darbinieku vai profesionāļu amata pienākumu pārkāpums.
Ja paziņotais fakts neietilpst *IGAS* kompetencē, paziņojumi vai sūdzības no pienācīgi identificētām struktūrām tiek nodoti kompetentajai struktūrai.

Sūdzību izskatīšana

Jebkura persona (Portugāles valstspiederīgais vai ārvalstnieks), personu grupas, apvienības, uzņēmumi vai citas juridiskas personas var iesniegt sūdzības pa pastu vai e-pastā.
Sūdzības/paziņojumus var iesniegt jebkurā laikā, tām ir jābūt pilnīgām un pamatotām, ja iespējams, norādot detalizētu informāciju par attiecīgo personu vai organizāciju, faktus, datumus un vietas, kurās pārkāpumi notikuši, identificējot personas (norādot vārdu un kontaktinformāciju) un sniedzot informāciju par to, vai sūdzība/paziņojums ir iesniegts citā struktūrā.
IGAS analizē sūdzības/paziņojumus, ja ir pamats uzskatīt, ka aprakstīto faktu vai darbību laiks, metode un vieta, darītāji un iespējamā atbildība ir saistīta un detalizēti izklāstīta.
Sūdzību/paziņojumu rezultātā var tikt uzsākta pārbaudes vai faktu noskaidrošanas procedūra saskaņā ar *IGAS* Pārbaudes regulējumu.
Pārbaudes procedūru gadījumā vienmēr tiek ievērots strīdu izskatīšanas princips. Tas ļauj uzklausīt iesaistītās personas, izņemot gadījumus, kas noteikti likumā, t. i., gadījumus, kuros kriminālprocesa izmeklēšana un pierādījumu vākšana var tikt objektīvi traucēta.
Pienācīgi identificētas ieinteresētās personas tiek informētas par *IGAS* iejaukšanās iznākumu.

Veselības regulatīvā iestāde (*Entidade Reguladora da Saúde — ERS*)

Veselības regulatīvā iestāde (*ERS*) ir neatkarīga valsts struktūra, kuras uzdevums ir regulēt veselības aprūpes iestāžu darbību, t. i., visas valsts, privātā un sociālā sektora veselības aprūpes iestādes, kas sniedz publiskus pakalpojumus Portugāles kontinentālajā daļā, izņemot aptiekas.
Pakalpojumu sniedzēju regulēšanas un pārraudzības uzdevums ietver no lietotājiem, pakalpojumu sniedzējiem un iestādēm saņemto sūdzību izskatīšanu, veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju telpu pārbaužu un revīziju veikšanu, tādu situāciju izmeklēšanu, kas var ietekmēt lietotāju tiesības, administratīvo tiesvedību vadīšanu par pārkāpumiem un sodu piemērošanu, norādījumu, ieteikumu un atzinumu izdošanu, pētījumu veikšanu par veselības sistēmas organizāciju.
Sūdzības, kas ietilpst *ERS* darbības jomā, aptver šādus jautājumus:
piekļuve veselības aprūpei;
diskriminācija;
veselības aprūpes palīdzības kvalitāte;
administratīvās palīdzības kvalitāte;
lietotāju tiesības;
gaidīšanas ilgums līdz apskatei;
gaidīšanas ilgums līdz pierakstam;
finanšu jautājumi;
juridiskie jautājumi;
iekārtu kvalitāte.

Sūdzību izskatīšana

Veselības aprūpes pakalpojumu lietotāji var iesniegt sūdzību, izmantojot sūdzību grāmatu, kurai ir jābūt pieejamai iestādēs, kurās sniedz publiskos pakalpojumus, vai tieši uzņēmumam vai pakalpojumu sniedzējam/piegādātājam pēc notikuma.
Paziņojumus var iesniegt arī tieši *ERS* pa pastu, telefonu, personīgi vai izmantojot tiešsaistes sūdzību grāmatu *ERS* tīmekļa vietnē. Sūdzības, kas iesniegtas, Izmantojot tiešsaistes sūdzību grāmatu, *ERS* izskata tieši tāpat kā sūdzības no parastajām sūdzību grāmatām, kas pieejamas veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju telpās.
Ja sūdzības iesniedzējs savu paziņojumu ir ierakstījis pakalpojumu sniedzēja telpās pieejamajā sūdzību grāmatā, viņš var *ERS* nosūtīt paziņojuma kopiju, kas tai ir jāsaņem sūdzības iesniegšanas laikā (zila lapa). Pakalpojumu sniedzējam 10 darbdienās sūdzība ir jānosūta *ERS*.

Ja lietotājs adresē savu paziņojumu tieši pakalpojumu sniedzējam, sūtot oficiālu vēstuli (pa pastu), faksu vai e-pastā, viņš oriģinālā dokumenta kopiju var nosūtīt *ERS*.

Pēc sūdzības saņemšanas *ERS* pieprasa, lai sūdzības iesniedzējs iesniegtu paziņojumus, kurus viņš uzskata par būtiskiem. Atkarībā no sūdzības satura un iesniegtajiem paziņojumiem *ERS* atbilstoši tai ar likumu noteiktajām pilnvarām veic tādus pasākumus, kādus uzskata par vajadzīgiem. Ja sūdzība nav pienācīgi identificēta vai nav pietiekami saskaņota, lieta tiks slēgta. Ja sūdzība neietilpst *ERS* kompetencē, *ERS* informē sūdzības iesniedzēju par struktūru, kas ir atbildīga par šīs sūdzības izskatīšanu, un attiecīgi pārsūta to.

Darba, solidaritātes un sociālā nodrošinājuma ministrijas ģenerālinspekcija (*Inspeção-Geral do Ministério do Trabalho, Solidariedade e Segurança Social — IGMTSSS*)

IGMTSSS ir dienests tiešā valsts pārvaldes pakļautībā un ir Darba, solidaritātes un sociālā nodrošinājuma ministrijas (*Ministério do Trabalho, Solidariedade e Segurança Social — MTSSS*) struktūrvienība. Tā pārrauga *MTSSS* departamentus un struktūras vai attiecīgā ministra pakļautībā esošus departamentus un struktūras.

IGMTSSS vērtē ministrijas departamentu un struktūru vai attiecīgā ministra pakļautībā esošu departamentu un struktūru tiesisko un normatīvo atbilstību un pārbaudēs un revīzijās novērtē to sniegumu un pārvaldību. Tā vērtē pilsoņiem sniegto pakalpojumu kvalitāti un ierosina izmaiņas un pasākumus, ar kuriem var novērst konstatētos trūkumus un neatbilstības.

Inspekcijai var adresēt sūdzības vai ziņojumus par incidentiem saistībā ar pārkāpumiem, kurus izdarījušas ministrijas pakļautībā esošās struktūras, citstarp iestādes, kas pieder *Santa Casa da Misericórdia* (Svētā žēlsirdības nama) un privāto sociālās solidaritātes iestāžu grupai.

Sūdzību izskatīšana

Sūdzības var iesniegt pa pastu, e-pastā vai izmantojot tīmekļa vietnē pieejamo elektronisko veidlapu. Papildus sūdzības priekšmeta identificēšanai un faktu datumiem sūdzībā ir jāiekļauj īss un skaidrs apraksts par notikumiem, kuru rezultātā ir radusies attiecīgā situācija.

Pārtikas nekaitīguma un ekonomiskās drošības iestāde (*Autoridade de Segurança Alimentar e Económica — ASAE*)

ASAE ir valsts pārvaldes iestāde, kas specializējas pārtikas nekaitīguma un ekonomikas uzraudzības jautājumos. Tās uzdevums ir izvērtēt riskus pārtikas apritē un ziņot par tiem, kā arī regulēt saimnieciskās darbības pārtikas un nepārtikas nozarēs, uzraugot atbilstību attiecīgajiem normatīvajiem aktiem.

Sūdzību grāmata ir nepieciešama visiem preču piegādātājiem un pakalpojumu sniedzējiem, kuriem ir tiešs kontakts ar sabiedrību un kuri piedāvā preces un pakalpojumus Portugālē un veic savu darbību fiksētā, pastāvīgā, fiziskā iestādē.

Sūdzību izskatīšana

Ja klients nav pilnībā apmierināts ar saņemto pakalpojumu vai iegādāto produktu, tas var pieprasīt sūdzību grāmatu, ko var izmantot, lai izskaidrotu šīs neapmierinātības iemeslu. Pakalpojumu sniedzējiem sūdzību veidlapu oriģināli ir jānosūta *ASAE* 10 darbdienās.

Par nelikumīgām darbībām var arī ziņot, izmantojot sūdzību veidlapu, kas pieejama *ASAE* tīmekļa vietnē, un minētās sūdzības šīs iestādes kompetences ietvaros var tikt izskatītas kā administratīvi pārkāpumi vai krimināllietas.

Ja nelikumīgā darbība, par kuru tika ziņots, neietilpst *ASAE* kompetencē, sūdzība tiek nodota kompetentajai iestādei.

Sūdzībai ir jābūt pilnīgai un pamatotai, ja iespējams, sniedzot detalizētu informāciju par faktiem un struktūru, par kuru tiek ziņots, faktu notikuma vietu (adrese un/vai citi atsauces punkti), sūdzības pamatu un citiem būtiskiem aspektiem. Ja ziņojums ir anonīms, iesniegt papildu informāciju vēlāk nav iespējams.

Pēc sūdzības un attiecīgu paziņojumu saņemšanas *ASAE* uzsāks atbilstošu procedūru, ja sūdzības fakti liecinās par administratīvu pārkāpumu, kas minēts konkrētā piemērojamajā noteikumā. Pretēja gadījumā *ASAE* informēs preču vai pakalpojumu piegādātāju, lai tas 10 darbdienās varētu iesniegt paziņojumus, kurus uzskata par atbilstošiem.

Pēc paziņojumu satura un sūdzības būtības analizēšanas *ASAE* var pārsūtīt sūdzību citai struktūrai, kurai ir kompetence attiecībā uz sūdzības būtību, vai ierosināt slēgt sūdzības lietu, ja rīcībai nav pamatojuma.

Ja sūdzībā sniegto faktu analīzes rezultātā tiek sākta tiesvedība un ir veiktas visas nepieciešamās darbības, lai atrisinātu situāciju, *ASAE* rakstiski informē sūdzības iesniedzēju (ja persona ir pienācīgi identificēta) par procedūrām vai pasākumiem, kas ir vai tiks īstenoti saistībā ar sūdzību.

Citas struktūras

Sociālā nodrošinājuma institūts (*Instituto de Segurança Social, I.P.* (*ISS*))

Sociālā nodrošinājuma institūts *I.P.* saskaņā ar likumu ir valsts iestāde ar īpašu tiesisko statusu. Tā ir tiešā valsts pārvaldes pakļautībā, un tai ir administratīva un finansiāla autonomija un pašai savi aktīvi.

Tā ir atbildīga par tiesiskās aizsardzības nodrošināšanu. Tiesiskā aizsardzība ir to personu un bezpeļņas organizāciju tiesības, kuras nespēj segt ar tiesvedību saistītos izdevumus atlaišanas, šķiršanās, izlikšanas, aresta uzlikšanas u. c. gadījumos vai ārpustiesas procesā laulības šķiršanas gadījumā pēc abpusējas vienošanās.

Tiesiskā aizsardzība ietver šādus elementus:

juridiskā konsultācija — konsultācija ar juristu, lai noskaidrotu, kādus tiesību aktus piemēro konkrētiem jautājumiem vai lietām, kurās tiek pārkāptas likumīgas personīgās intereses vai pastāv risks tās pārkāpt (neattiecas uz bezpeļņas organizācijām);

juridiskā palīdzība — jurista iecelšana un tā izdevumu segšana vai tiesas iecelta advokāta (*defensor oficioso* — jurists apsūdzētajam kriminālprocesā vai atbildētājam administratīvajā tiesvedībā par pārkāpumu) izdevumu segšana, atbrīvošana no tiesāšanās izdevumiem vai iespēja maksāt pa daļām, izpildes pārstāvja norīkošana (izpildes pārstāvja pienākumus vienmēr veic tiesu izpildītājs).

Uz tiesisko aizsardzību var pretendēt:

Portugāles un Eiropas Savienības pilsoņi;

ārvalstnieki un bezvalstnieki ar derīgu uzturēšanās atļauju kādā no Eiropas Savienības dalībvalstīm;

ārvalstnieki bez derīgas uzturēšanās atļaujas kādā no Eiropas Savienības dalībvalstīm, ja to izcelsmes valsts likumos ir garantētas tādas pašas tiesības Portugāles pilsoņiem;

personas, kuras dzīvo vai uzturas Eiropas Savienības dalībvalstī, kas nav tā pati dalībvalsts, kurā ir jānotiek tiesvedībai (pārrobežu strīdi);

bezpeļņas juridiskas personas; tām ir tiesības tikai uz juridisko palīdzību tādā formā kā atbrīvojums no tiesvedības un citiem procesuālajiem izdevumiem, jurista iecelšana un tā izdevumu segšana, tiesas iecelta advokāta izdevumu segšana un izpildes pārstāvja norīkošana.

Visām iepriekš uzskaitītajām personām ir jāpierāda, ka tās nevar segt izdevumus, kas saistīti ar lietas izskatīšanu, jurista algošanu utt.

Saskaņā ar Portugāles tiesību aktiem personas, kuras, pamatojoties uz ienākumiem, aktīviem un mājsaimniecības izdevumiem, nav objektīvā stāvoklī, lai varētu segt procesuālās izmaksas, tiek uzskatītas par personām, kas ir finansiālās grūtībās.

Juridiskās palīdzības pieteikuma veidlapas var saņemt bez maksas jebkurā Sociālā nodrošinājuma institūta klientu apkalpošanas birojā vai elektroniskā formātā Sociālā nodrošinājuma institūta tīmekļa vietnē.

Pieteikumu var iesniegt personīgi vai nosūtīt pa pastu jebkuram Sociālā nodrošinājuma institūta klientu apkalpošanas birojam (lūdzam pievienot visus nepieciešamos dokumentus).

Iespēju saņemt tiesisko aizsardzību var pārbaudīt ar tiesiskās aizsardzības simulatora palīdzību, kas pieejams kolonnā labajā pusē tīmekļa vietnē

http://www.seg-social.pt/calculo-do-valor-de-rendimento-para-efeitos-de-proteccao-juridica.
Plašāka informācija pieejama lapā Juridiskā palīdzība.

Noziegumos cietušo aizsardzības komisija (*Comissão para a Proteção das Vítimas de Crimes*)

Noziegumos cietušo aizsardzības komisija ir Tieslietu ministrijas struktūra, kas saņem un analizē valsts kompensācijas prasības, kuras iesniedz vardarbīgos noziegumos un no vardarbības ģimenē cietušie, kā arī lemj par šīm prasībām.

Kompensācijas samaksa ir tās personas pienākums, kura izdarījusi noziegumu, taču dažos gadījumos valsts var izmaksāt kompensāciju ātrāk, ja vainīgais nevar to samaksāt vai kompensāciju nav iespējams saņemt saprātīgā termiņā un ja kaitējums ir būtiski iedragājis cietušā dzīves līmeni un kvalitāti.

Kompensācijas prasību var iesniegt viena gada laikā no nozieguma datuma vai — kriminālprocesa gadījumā — viena gada laikā pēc galīgā lēmuma pieņemšanas tiesvedībā. Cietušie, kuri nozieguma izdarīšanas laikā bijuši nepilngadīgi, var iesniegt prasību viena gada laikā pēc pilngadības vai rīcībspējas sasniegšanas.

Prasība ir jāiesniedz uz atbilstošas veidlapas, kas pieejama komisijas telpās vai *APAV* (Portugāles Cietušo atbalsta asociācija — *Associação Portuguesa de Apoio à Vítima*) Cietušo atbalsta birojos. Komisijas tīmekļa vietnē ir pieejama arī sūdzības veidlapa.

Par prasības iesniegšanu cietušajam nepiemēro nekādas izmaksas vai izdevumus, un arī prasībai nepieciešamos dokumentus un apliecinājumus var saņemt bez maksas.

Ja noziegums ir izdarīts citas Eiropas Savienības dalībvalsts teritorijā, prasību par kompensāciju, kas jāmaksā attiecīgajai valstij, var iesniegt Noziegumos cietušo aizsardzības komisijai, ja prasītāja pastāvīgā dzīvesvieta ir Portugālē.

Lapa atjaunināta: 05/02/2024

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.